

PRIORITĂȚI ROMÂNEȘTI ÎN DOMENIUL PROTECTIEI INVENȚIILOR

Ștefan IANCU¹

iancust19@gmail.com

ABSTRACT: In this article, the author pointed out the role and importance of the legislation for the regulating of the technical creations protection and emphasize the Romanian care for the correct laws for protection of inventions. Through efforts of the Romanian specialists there were composed some lawful clauses that have had mondial priorities. Through such clauses, the same important there were the importation patent and the Romanian system for the granting the invention patent with the postponed examination. This system for the granting the invention patent has been introduced in Romania for the first time in the world: for jure from 1950 and de facto in the 1953 year.

KEYWORDS: the technical creations protection; the importation patent; system for the granting the invention patent with the postponed examination.

În stimularea activității creative un rol important îl poate juca legislația care reglementează protecția creației tehnice prin brevet de invenție, iar înțelegerea corectă a rolului și funcțiilor documentului de protecție este definitorie pentru prevenirea pierderii de informație tehnico-științifică, pentru creșterea calității produselor, pentru promovarea progresului tehnic prin implementarea în producție a noilor creații tehnice. Dezvoltarea și valorificarea superioară a rezultatelor activităților creative pot fi stimulate prin adoptarea unor reglementări juridice corespunzătoare ale activității de protecție a creațiilor tehnice, atât pe plan național cât și pe plan internațional, reglementări care ar trebui să fie periodic revizuite pentru a fi puse în concordanță cu stadiul de dezvoltare economico-socială și politică în care ne situăm.

Cunoașterea preocupărilor care au existat în țara noastră pentru elaborarea unor legi asupra brevetelor de invenție ajută la înțelegerea greutăților

¹ Prof.univ.dr.ing., membru fondator/titular al Academiei Oamenilor de Știință din România; consilier de Proprietate Industrială; membru al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFST al Academiei Române.

întâmpinate de-a lungul timpului în ce privește constituirea unei gândiri proprii în domeniul proprietății industriale. Aflarea începuturilor ne ajută să înțelegem mai bine situația de azi, ne ajută la evidențierea necesității configurării unor măsuri de perfecționare a reglementărilor juridice sub incidența cărora trebuie să acționeze atât specialiștii care își desfășoară activitatea profesională în domeniu cât și inventatorii și potențialii inventatori.

În eforturile specialiștilor români de a elabora acte normative care să stimuleze activitatea creativă au fost concepute unele clauze legale care au prezentat prioritate mondială. Dintre acestea cele mai importante sunt „brevetul de importățiune” și sistemul de acordare a brevetelor de invenție „cu examinare amânată”.

1. Brevetul de importățiune

Legea asupra brevetelor de invenție, sancționată cu decretul regal nr 102 din 13 ianuarie 1906 și publicată în Monitorul Oficial nr. 229/17 ianuarie 1906, stabilea prin art.1 că, în țara noastră, se acorda „brevete de invenție” sau „de perfecționare” iar, prin art. 2, „brevetul de importățiune”.

Brevetul de importățiune sau *brevetul de confirmare* este un brevet obișnuit (principal sau complementar) care se eliberează potrivit prevederilor legale în vigoare într-o anumită țară și care se implementează, cu toate consecințele ce decurg din aceasta, într-o altă țară a cărei legislație permite acest lucru, adică confirmarea valabilității unui brevet străin în propria țară.

Brevetul de importățiune avea aceleași efecte și se supunea aceluiași condiții de anulare și decădere ca și un brevet de invenție sau de perfecționare.

În conformitate cu prevederile art.2 al Legii asupra brevetelor de invenție adoptată, în anul 1906 „*orice invenție sau orice perfecționare brevetată în alte țări va putea obține în România un brevet de importățiune prin care i se va asigura drepturi exclusive și temporale de exploatare, întrucât până la promulgarea acestei legi n-a fost aplicată sau exploatată în România de alte persoane afară de posesorul brevetului*”. În conformitate cu prevederile art. 8 al aceleiași legi „*termenul brevetului de importățiune nu putea depăși pe acel al brevetului concedat mai înainte în străinătate, fără însă a întrece limita stabilită la art. 6*” care era de 15 ani. În art. 34 al legii adoptată în anul 1906

se preciza însă că: „titularul unui brevet obținut în străinătate sau îndrituitul său va putea obține în România un brevet pentru invenția sa deja brevetată, cu condiția însă ca cererea să fie făcută în România, în termen de șase luni cel mult de la data obținerii primului brevet în străinătate”².

Discutarea legii asupra brevetelor de invenții și adoptarea acesteia în 1906 a trezit vii opuneri în ceea ce privește contrafacerea, în special din partea Uniunii Generale a Industriașilor din România care considera că „o lege a brevetelor de invenție ar constitui un adevărat pericol căci ea ar proteja pe inventatorii străini în contra producătorilor români. Industriile noastre ar fi silite să-și întrerupă anumite ramuri de fabricație sau să-și încarce cheltuielile de fabricație cu plata dreptului de a exploata brevetele”³.

În dezbaterile finale din Adunarea Deputaților din 17 decembrie 1905 asupra articolului 2 referitor la brevetul de importățiune, deputatul D.P. Brătășanu a cerut explicații ministrului agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor, Ion N Lahovari, arătând că „eu cred că posesorul brevetului, dacă el singur a făcut mai multe încercări cu mașinile sale în una sau două localități, el are drept să ceară brevet. Și nu se poate spune că aplicându-se la o persoană, aceea persoană ar avea dreptul asupra proprietății brevetului. Pentru mai multă lămurire dorim ca acest articol să se explice, căci acesta importă esențialmente pe toți românii care au cerut deja protecțiunea legii de brevete”⁴.

Răspunzând la această interpelare Ion N. Lahovari a precizat că „acest articol conține un principiu: neretroactivitatea legii. Iată ce am de zis: de acum înainte se vor putea breveta invențiunile, dar când este vorba de invențiuni care, deși brevetate în străinătate, erau căzute în domeniul public la noi pentru că nu era o lege a brevetelor și erau exploatare în Țara Românească, aceea nu se va putea breveta. Acesta este principiu, fiindcă nu am vrut să se dea naștere la o mulțime de procese, dar mi s-a atras atențiunea asupra unui caz: ce se va întâmpla dacă această exploatațiune în România a fost făcută de către chiar proprietarul brevetului, de către inventatorul care a fost brevetat în străinătate? Iată un român care și-a brevetat o invențiune în străinătate; nefiind în România o lege a brevetelor și nevoind sau neputând să obție o lege specială cum era obiceiul până acuma, dânsul și-a exploatat invențiunea în țară. Evident că nu i se poate zice: ai căzut în deșeanță, nu mai poți să-ți brevetezi invenția în virtutea legii noi, prin faptul că ți-ai exploatat secretul invențiunei d-tale. De aceea mi

² *Lege asupra brevetelor de invențiune*, București, Imprimeria statului, 1906.

³ *Buletinul Camerei de Comerț și Industrie din București* – ședința din 8 ianuarie 1900.

⁴ *Dezbaterile Adunării Deputaților*- ședința din 11 decembrie 1905.

s-a părut foarte echitabilă propunerea care s-a făcut în comitetul delegaților, și am admis acest principiu că prevederea de neprimire nu se aplică când acela care a exploatat invenția a fost chiar inventatorul brevetat în străinătate”⁵.

Intervenind în dezbateri deputatul D.B. Păltineanu a solicitat ca „să fie puse aci două cuvinte și anume ca după cuvântul „exploatată” să se zică „în mod sistematic”. Căci nimenea nu voiește să se împiedice brevetarea unei invențiuni sau importarea unui brevet de invențiune, pe care l-a luat cineva în străinătate, dacă acea invențiune nu se găsește exploatată de altcineva în România decât în mod întâmplător, nesistematic. Trebuie pentru a se pretinde că o invențiune a căzut în domeniul public să se dovedească că altcineva decât inventatorul s-a instalat în mod sistematic, pentru a exploata acea invențiune. Cestiunea dacă invențiunea a căzut sau nu în domeniul public va fi o cestiune de interpretare pentru tribunale, fiindcă ele au să judece cererea de decădere a brevetului pe care-l acordă ministerul de domenii și ele vor decide în fapt dacă cutare invențiune a căzut sau nu în domeniul public, așa încât să împiedice pe inventator să dobândească brevetul. Cuvintele ce le propun să se adauge nu fac decât să se concretizeze într-o formulă explicațiunile pe care le-a dat domnul ministru, explicațiuni care pot servi ca normă judecătorilor în aplicarea legii în diferitele diferende relative la proprietatea unei invențiuni”⁶.

În dezbaterile asupra art.2 al Legii din 1906 au mai intervenit deputatul D.G. Filipescu împotriva propunerii deputatului D.B. Păltineanu și D.P. Negulescu în favoarea acestei propuneri.

Ion N. Lahovari a respins propunerea deputatului D.B. Păltineanu sugerând ca „această discuțiune ar fi mai la locul ei la art.9⁷ fiindcă art.9 cuprinde tocmai o aplicațiune a principiului din art. 2 și acolo se va putea defini ce este o exploatare comercială”⁸. În motivarea respingerii acestei propuneri s-a arătat și că: „inventatorii sunt oameni fără mijloace suficiente, pentru a face o instalare și a pune această condițiune ar însemna a face inventatorilor o situațiune mai grea pe când ei ar trebui să fie tocmai încurajați”⁹.

Adunarea Deputaților a aprobat art. 2, supus la vot, fără completarea propusă de domnul D.B. Păltineanu.

⁵ Dezbaterile Adunării Deputaților- ședința din 11 decembrie 1905.

⁶ Dezbaterile Adunării Deputaților- ședința din 11 decembrie 1905.

⁷ Art. 9 al Legii din 1906 se referea la cazurile de pierdere a valabilității brevetului acordat.

⁸ Dezbaterile Adunării Deputaților- ședința din 11 decembrie 1905.

⁹ Dezbaterile Adunării Deputaților- ședința din 16 decembrie 1905.

Analiza prevederilor legii asupra brevetelor de invenție din anul 1906, în totalitatea ei, precum și a prevederilor Regulamentului pentru aplicarea legii din 1906 evidențiază următoarele trăsături caracteristice ale brevetului românesc de importățiune:

Brevetul românesc de importățiune se acorda numai pentru o invenție brevetată la data depunerii cererii, fapt ce trebuia dovedit. Aceasta condiție rezultă din prevederile art.2 și 34 ale legii și art. 2, 18 și 60 ale Regulamentului de aplicare a legii. Dovada trebuia făcută de solicitant prin depunerea brevetului în original sau în copie legalizată.

– Autorul brevetului de importățiune putea fi un străin sau un român. Deși în lege și în regulament nu se făcea nici-o precizare în acest sens, în literatura de specialitate¹⁰ s-a apreciat că putea fi solicitant al unui brevet de importățiune atât un străin cât și un român întrucât legea nu interzicea cetățeanului român să înregistreze pentru prima dată o cerere de brevet în străinătate.

– Cererea de brevet de importățiune trebuia să aibă același obiect cu brevetul obținut în străinătate.

– Cererea de brevet de importățiune trebuia depusă în România în termen de cel mult 6 luni de la data obținerii primului brevet în străinătate. Dacă termenul nu era respectat, nu se acorda brevetul solicitat. Cu toate acestea, prevederile art. 35 al legii din 1906 stipula că „străinilor ca și românilor stabiliți în afară de România, li se acordă un termen de 6 luni de la promulgarea prezentei legi pentru a depune la ministerul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor cererile lor de brevete”¹¹.

În conformitate cu prevederile art.4 al Convenției de la Paris¹², persoana care a înregistrat reglementar o cerere de brevet într-o țară a Uniunii are dreptul să depună în celelalte țări unioniste, în termen de 12 luni de la data de prioritate o cerere de brevet cu același obiect, fără ca aceasta să fie invalidată pentru fapte săvârșite între timp, cum sunt un alt depozit, publicarea invenției sau exploatarea ei. Existența datei de prioritate a depozitului nu anula brevetul de importățiune deoarece acest brevet se raportează la un brevet acordat, în timp ce data de prioritate a depozitului

¹⁰ Florian Porescu, *Regimul internațional al proprietății industriale în România*, Editura Curierul judiciar S.A., București, 1936.

¹¹ *Lege asupra brevetelor de invenție*, Imprimeria statului, București, 1906.

¹² *Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale*, în *Revista Invenții și inovații* nr 6/1970.

se raportează la existența unui depozit al unei cereri de brevet reglementar constituit într-una din țările Uniunii. Într-adevăr, în cazul în care titularul pierdea termenul de prioritate de 12 luni de la data primului depozit, în cazul în care dobânda un brevet de invenție, el avea deschisă calea obținerii unui brevet de importăriune în termen de 6 luni de la data acordării brevetului străin.

O variantă a brevetului de importăriune este *brevetul de confirmare* care se conferă în țări ca Algeria, Cuba, Paraguay după anii '50 ai secolului al XX-lea. Brevetul de confirmare este un brevet străin care se acceptă ca brevet național numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții care diferă de la țară la țară și care se stabilesc în scopul de a stimula aducerea într-o anumită țară a unor invenții, deosebit de valoroase, dar în același timp de a dezvolta producția proprie, importul de produse care înglobează obiectul brevetat fiind interzis dacă se face în scopul comercializării. Legea algeriană din 1966 privind invențiile, de exemplu, preciza că un brevet de invenție acordat într-o țară străină înainte de 1 ianuarie 1966 poate face obiectul unui brevet de confirmare algerian dacă importanța invenției, avantajele industriale sau agricole și utilitatea publică a exploatării invenției, precum și valoarea capitalurilor investite, o justifică. Hotărârea respectivă de acordare a brevetului de confirmare se adopta de către o comisie numită, în temeiul legii, în acest scop.

Brevetul de importăriune conferit în România după anul 1906 era un brevet străin a cărui valabilitate era confirmată în țara noastră condiționat (dacă invenția nu fusese până la promulgarea legii exploatată în România de alte persoane în afară de titularul brevetului de invenție) și de aceea se poate considera că, *în fapt, brevetul de importăriune românesc a fost primul brevet de confirmare în lume.*

Brevetul de importăriune a existat, de jure, în România până în anul 1955, când, prin art. 11 al Decretului nr. 120/30 aprilie 1955 privind organizarea Oficiului de stat pentru standarde și invenții, au fost anulate art. 2 și 34 ale legii adoptate în anul 1906. Ultimul brevet de importăriune¹³ a fost conferit în România, prin decretul regal nr 1681/11.08.1947, publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr 225/septembrie 1947, în baza raportului ministrului industriei și comerțului nr. 35.267/5 august 1947.

¹³ Henri Borghesan, *Perfecționări la sisteme de încălzire sau de refrigerațiune prin panouri radiante*, Dosar nr. 38.643.

2. Sistemul de acordare a brevetelor de invenție cu „examinare amânată”

Sistemul de acordare a brevetelor de invenție cu „examinarea amânată” constituie o combinație a avantajelor celorlalte două sisteme de acordare a brevetului de invenție cunoscute: declarativ¹⁴,

¹⁴ *Sistemul declarativ de acordare a documentului de protecție a unei invenții are o arie întinsă de răspândire în lume și, în același timp, este cel mai vechi sistem cunoscut. În conformitate cu procedura de acordare a brevetului de invenție, conform acestui sistem, respectarea condițiilor legale pentru constituirea unui depozit reglementar este suficientă pentru a rezolva favorabil o cerere de brevet și, în consecință, pentru a asigura protecția prin brevet. Documentul de protecție, în acest caz, se acordă pe garanția solicitantului și în baza declarației (jurământului) acestuia, potrivit căreia soluția propusă este nouă „după cunoștințele sale” iar o cerere de brevet cu obiect similar nu s-a mai depus. O cerere de brevet, potrivit cerințelor acestui sistem, se rezolvă numai în baza unui examen formal din punctul de vedere al respectării condițiilor legale în vigoare de instituire a unui depozit reglementar în țara în care se solicită protecția. Legislațiile care au adoptat sistemul declarativ al documentului de protecție nu impun instituțiilor naționale (guvernamentale) să efectueze anterior acordării brevetului un examen de fond pentru a se constata dacă soluția propusă reprezintă în fapt o invenție brevetabilă sau nu.*

Principalele avantaje ale sistemului declarativ de acordare a brevetului de invenție:

- rezolvarea operativă a cererilor de brevete înregistrate la oficiul național sau regional de invenții. Eliminarea examinării de fond a propunerilor de invenții scurtează foarte mult procesul de soluționare a cererilor de brevete reducându-l la mai puțin de jumătate din perioada de rezolvare a unei cereri de brevet într-o țară în care se face verificarea brevetabilității.

- publicarea operativă a descrierilor invențiilor pentru care s-au acordat brevete ceea ce face ca funcția brevetului de promovare a progresului tehnic prin informarea operativă a specialiștilor asupra soluțiilor tehnice noi apărute într-un domeniu dat să se realizeze cu promptitudine;

- reducerea importantă a cheltuielilor legate de rezolvarea cererilor de brevete înregistrate la oficiile naționale sau regionale de invenții.

Principalele dezavantaje ale sistemului declarativ de acordare a brevetului de invenție:

- un brevet de invenție acordat fără verificarea brevetabilității, în mod practic, nu are nici o valoare reală. Dreptul exclusiv de exploatare conferit printr-un asemenea brevet trebuie susținut, în cazul unui conflict ajuns în fața instanței, cu documente materiale, de exemplu cu brevete obținute pentru aceeași invenție în țări în care se verifică brevetabilitatea;

- punerea în valoare a invenției se face, cu o oarecare întârziere determinată de faptul că orice finanțator al implementării invenției în producție, în mod normal, va solicita mai întâi verificarea brevetabilității;

- absența examenului de verificare a brevetabilității nu exclude de la publicare soluțiile tehnice lipsite de interes, fără valoare informativă care nu fac altceva decât să mărească nejustificat, volumul materialului documentar necesar a fi cercetat.

Sistemul declarativ de acordare a brevetului de invenție, datorită dezavantajelor sale a pierdut, în ultimele decenii, atât din importanța sa cât și din aria sa de răspândire.

respectiv atributiv¹⁵, și presupune o publicare în termen de 18 luni de la

Intrucât s-a format convingerea că sistemul declarativ conduce la acordarea de brevete lipsite de valoare demonstrată și garantată, în prezent se poate preziona că aria de răspândire a acestui sistem se va restrânge din ce în ce mai mult dacă în viitor nu se vor identifica noi modalități care să-l transforme într-un sistem competitiv cu celelalte sisteme de acordare a brevetelor de invenție.

- ¹⁵ *Sistemul atributiv de acordare a documentului de protecție a unei invenții* prevede conferirea titlului de protecție pentru o soluție propusă spre brevetare numai în urma verificării criteriilor de brevetabilitate ale acesteia. O examinare profundă a unei cereri de brevet de invenție dă garanție existenței reale a brevetului acordat în cazul unei invenții brevetabile. Brevetul de invenție acordat, în urma verificării noutății și nivelului inventiv, în raport cu stadiul tehnicii pe plan mondial, precum și a criteriului realizabilității tehnice a obiectului cererii de brevet, conferă siguranță titularului de brevet care poate exploata obiectul brevetat, fără risc de a încălca, în țara în care l-a obținut, un drept exclusiv de exploatare al unui terț. Această siguranță este confirmată și de faptul că în documentul de protecție eliberat se precizează garanția guvernului țării care a acordat brevetul.

Caracterul real al invenției conferit de sistemul atributiv trebuie interpretat cu unele rezerve deoarece:

- este aproape imposibil ca la o cercetare a noutății să se facă o epuizare totală a întregului material documentar existent pe o anumită temă;
- o cercetare a noutății este severă, profundă și eficace numai în măsura în care examinatorii dispun de un material documentar suficient, organizat, de spații de depozitare adecvate și de mijloace moderne automate de regăsire a informației, în măsura în care cadrul legal existent stabilește perioada de cercetare a noutății etc.
- cercetarea noutății este eficientă numai dacă examinatorii manifestă conștiinciozitate și principialitate în realizarea obligațiilor ce le revin.

Ponderea numărului de brevete acordate din numărul total de cereri de brevet de invenție solicitate, difera de la țară la țară și este în medie de circa 50%. Totuși, nu se pot acorda calificative pentru seriozitatea și profunzimea examinării în funcție de mărimea acestei ponderi și nici nu se poate pune problema comparării, din punct de vedere al existenței reale a unei invenții și prin urmare a unui brevet acordat într-o altă țară în care ponderea respectivă este relativ mare, peste 60%.

Principalele avantaje ale sistemului atributiv de acordare a brevetului de invenție:

- elimină teoretic posibilitatea apariției unor litigii cu terți, litigii care pot avea consecințe materiale importante;
- crește probabilitatea ca obiectul brevetat a cărui noutate a fost atestată de un organ de stat specializat și împuternicit în acest scop să poată fi exploatat imediat, finanțatorii având o garanție a statului pentru existența unei investiții reale;
- crește probabilitatea de a se obține pentru una și aceeași invenție brevete de invenție și în alte țări, independent de sistemul de acordare existent în acele țări; titularul de brevet poate angaja, cu risc diminuat, cheltuieli de brevetare în străinătate;
- conferă și brevetelor acordate, pentru una și aceeași invenție, în țări cu sistem declarativ, o bază reală de existență, un brevet paralel de invenție fiind opozabil în instanță;
- asigură o protecție sigură economiei naționale față de intențiile de blocaj manifestate

data înregistrării sau de la data primei priorități invocate și recunoscute a descrierii de invenție, precum și o examinare în fond a noutății și nivelului inventiv, numai pentru acele cereri de brevet pentru care se solicită această examinare în mod expres.

Toate variantele de sistem de acordare a brevetului de invenție cu „*examinarea amânată*” prevăd două perioade de protecție și anume:

– o primă perioadă de protecție care începe să curgă de la data depunerii cererii de brevet sau a datei de prioritate recunoscută și până la un termen limită (3, 4, 5 sau 7 ani) în care este necesar să se depună cererile de examinare. Această perioadă denumită generic perioadă de „*protecție provizorie*”, încetează automat dacă în termenul limită stabilit de lege nu se depune o cerere expresă de examinare. Odată cu încetarea protecției provizorii invenția trece în domeniul public. În unele țări (de exemplu, Polonia), pentru perioada de protecție provizorie se acordă un document de protecție în timp ce, în alte țări, nu se acordă nici un document specific acestei perioade;

– o a doua perioadă de protecție începe să curgă tot de la data depunerii cererii de brevet sau de la cea a datei de prioritate recunoscută dar devine efectivă și definitivă numai dacă în termenul stabilit prin lege s-a depus o cerere expres de examinare (iar pentru unele țări și taxa de examinare) și dacă în urma examinării, oficiul național sau regional de proprietate industrială stabilește că obiectul cererii de brevet este o invenție reală și, în consecință, se hotărăște acordarea documentului de protecție.

Sistemul de acordare a brevetului de invenție cu examinare amânată a apărut ca o urmare a creșterii stocului de cereri de brevet de invenție neexaminat și pentru a se evita creșterea nerațională a numărului de examinatori. Apariția sistemului de examinare amânată a dat rezultate în

de firme străine și indigene care înregistrează cereri de brevet care nu reprezintă noutate;

– ridică exigența activității de cercetare proprii, ale cărei rezultate devin brevetabile numai dacă într-adevăr prezintă noutate și nivel inventiv în raport cu stadiul tehnicii mondiale.

Principalele dezavantaje ale sistemului atributiv de acordare a brevetului de invenție:

– procesul de examinare este costisitor;

– necesită existența unei colecții naționale de brevete și a unui material bibliografic bine organizat precum și mijloace moderne de regăsire a informației;

– termenul de publicare a descrierii de invenție și de acordare a brevetului este prelungit.

cea ce privește reducerea stocurilor de cereri de brevet numai acolo unde oficiile de invenții au adoptat și măsuri suplimentare organizatorice și de dezvoltare a bazei materiale.

Examinarea amânată ca sistem de acordare a brevetelor de invenție, a apărut într-o anumită formă pentru prima oară în România, de jure, după 1950¹⁶.

Sistemul de acordare a brevetelor de invenție cu examinare amânată a fost introdus, de jure, în țara noastră prin adoptarea Hotărârii nr. 943/7 septembrie 1950, hotărâre prin care s-a adoptat Regulamentul de funcționare a Comitetului pentru Invențiuni și Descoperiri. În conformitate cu prevederile art.10 al acestui Regulament, care completau prevederile Legii asupra brevetelor de invenție adoptată în 1906, invențiile care erau cesionate statului erau examinate din punctul de vedere al noutății și progresului tehnic¹⁷.

În conformitate cu prevederile art.10 al Regulamentului „Comitetul va dispune publicarea proiectelor de invențiuni acceptate spre examinare în Buletinul Inovatorului”¹⁸ iar conform art.12 al.2 „dreptul de autor al unei invențiuni pentru care s-a eliberat sau s-a cerut eliberarea unui certificat de autor poate fi contestat de orice persoană care poate dovedi contrariul sau care pretinde a fi adevăratul autor sau coautor al acelei invențiuni”¹⁹.

În realitate, revista lunară s-a numit „Inovatorul” (și nu Buletinul Inovatorului cum se precizase în Regulament) și a apărut în perioada ianuarie – septembrie 1953. În această revistă nu s-au publicat „proiectele de invențiuni”, cum se preciza în Regulament, ci numai lista cererilor de brevet cesionate statului și înregistrate după anul 1950, pentru care s-au comunicat următoarele: nr. dosar cerere de brevet, titlul propunerii, autorul, prioritatea invocată. În fiecare număr de revistă se făcea apel la toți cei care cunoșteau, fie din practică fie pe bază de documentare problemele

¹⁶ L. Marinete, *Invenția ca obiect de proprietate industrială. Titluri de protecție pentru invenții*, în Revista „Invenții și inovații” nr. 4/1974.

¹⁷ Noțiunea de progres tehnic se regăsește în unele legislații sub alte denumiri ca de exemplu: „nivel inventiv”, „nivel de invenție”, „înălțime de invenție”, „efecte pozitive” etc. Indiferent sub ce denumire apare acest criteriu de brevetabilitate, prin acesta se dorește să se puna în evidență faptul că orice invenție trebuie să reprezinte neapărat un pas înainte în domeniul său tehnic.

¹⁸ *Regulament privind funcționarea Comitetului pentru Invențiuni și Descoperiri*, Editura Confederației Generale a Muncii, 1951, p. 16.

¹⁹ *Ibidem*, p. 17.

respective, pentru a colabora la stabilirea caracterului de invenție brevetabilă a propunerilor. Pentru a fi socotite invenții brevetabile, conform celor publicate în revista „*Inovatorul*”, propunerile trebuiau să îndeplinească următoarele condiții:

- să prezinte soluții noi și originale în raport cu nivelul tehnicii mondiale din acel timp;
- să prezinte progres tehnic față de tehnica mondială;
- să prezinte utilitate, adică propunerile să aibă aplicabilitate în producție;
- să poată fi realizate cu mijloacele tehnice existente.²⁰

L. Marinete în articolul „*Invenția ca obiect de proprietate industrială titluri de protecție pentru invenții*”, publicat în Revista „*Invenții și inovații*” nr. 4/1974, a susținut că sistemul de examinare amânată ar fi fost instituit în România începând cu 1950, data apariției Regulamentului privind funcționarea Comitetului pentru Invențiuni și Descoperiri. Având în vedere că în HCM nr. 4262/18.12.1953 s-a stipulat pentru prima oară necesitatea examinării în fond numai după comunicarea unei organizații economice și că revista „*Inovatorul*” a apărut pentru prima oară în anul 1953 *trebuie considerat că sistemul de examinare amânată a fost introdus, de facto, pentru prima oară în lume, în țara noastră numai începând cu anul 1953.*

Prima definiție a noțiunii de invenție brevetabilă, dată în România după anul 1947, a fost publicată în „*Regulamentul privind funcționarea Comitetului pentru invenții și descoperiri*”, aprobat prin H.C.M. nr 943/7 septembrie 1950. Această definiție stipula că: „*sunt socotite drept invenții acelea care rezolvă o problemă tehnică nouă sau dau o soluționare originală și superioară unei probleme tehnice existente care din punct de vedere al economiei naționale prezintă un progres important și care sunt susceptibile a fi industrializate*”. În același text se preciza și că se consideră invenții „*numai acele propuneri care cuprind și modul și mijloacele de rezolvare ale scopului propus*”. Această definiție a constituit un pas înainte pe calea definirii corecte a conținutului noțiunii de invenție brevetabilă întrucât, pe de o parte, leagă caracterul brevetabil de existența unei soluționări a unei probleme tehnice noi sau a unei noi soluționări tehnice date unei probleme cunoscute iar pe de altă parte, impunea și existența modului și a mijloacelor de rezolvare a scopului propus, adică considera ca strict necesară existența unei soluții

²⁰ Revista „*Inovatorul*”, București, 1953, ianuarie-septembrie.

tehnice concretizată care să rezolve scopul propus. Un aspect negativ al acestei definiții este acela că progresul tehnic al unei propuneri de invenție se raporta la stadiul de dezvoltare tehnică a economiei naționale și nu la nivelul de dezvoltare mondial.

Deși condiționările date în revista „*Inovatorul*”, pentru invenția brevetabilă, includeau criteriile: noutății, al progresului tehnic și al aplicabilității, ea constituia un regres față de definiția anterioară, dată în „*Regulament...*”, întrucât nu mai menționa nici scopul propus, nici problema tehnică și nici existența modului și a mijloacelor de rezolvare, adică a soluției tehnice. Un aspect pozitiv al definiției date în revista „*Inovatorul*” este acela că progresul tehnic era raportat la nivelul tehnicii mondiale de la data constituirii depozitului.

În temeiul prevederilor Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 4262/18.12.1953, organul central competent de brevetare urma să se ocupe de examinarea propunerilor de invenții cesionate statului, sub aspectul noutății, numai dacă departamentele industriale sau alte instituții similare refereau asupra „*utilității, a posibilității de realizare și aplicare precum și asupra progresului tehnic pe care-l reprezenta o propunere de invenție față de stadiul tehnicii mondiale*”²¹ din domeniul dat și aceasta numai după publicarea datelor asupra propunerii de invenție în revista „*Inovatorul*”. Din această cauză s-a creat convingerea că numai după anul 1953, în țara noastră a fost creat *de facto*, pentru prima oară în lume, sistemul de acordare a brevetelor de invenție cu examinare amânată.

Comunicarea oficială făcută organului central competent de examinare de către o organizație economică română prin care informa în legătură cu aplicarea sau intenția de a aplica propunerea de invenție sau se solicita avizarea brevetării în străinătate putea fi considerată în spiritul actelor normative în vigoare, de atunci, ca fiind în același timp și o cerere de examinare a invenției din punctul de vedere al noutății și progresului tehnic pe plan mondial.

Invențiile necesionate statului erau cereri de brevet cu drepturi exclusive, personale și se soluționau conform sistemului declarativ instituit de legea din 1906. De asemenea, invențiile pentru care cesiunea către stat era respinsă puteau fi transformate, la cererea solicitanților, în cereri care se soluționau conform sistemului declarativ. Dacă solicitanții cererilor de

²¹ Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 4262/18.12.1953.

brevet respinse de la cesionare nu doreau să obțină un brevet de invenție conform sistemului declarativ, aceste cereri puteau rămâne sub formă de cereri cu cesiune neacceptată protecția fiind asigurată prin simplul fapt al înregistrării lor, până la sfârșitul perioadei de valabilitate (15 ani), fără a fi supuse examinării în fond.

În consecință în România în perioada 1953–1967 au coexistat, în paralel, două sisteme de acordare a documentelor de protecție pentru invenții și anume:

- un sistem declarativ pentru propunerile de invenții necesitate statului (inclusiv pentru toate cererile de brevet străine). Aceste propuneri de invenții se soluționau conform prevederilor legii asupra brevetelor de invenție, adoptată în 1906.

Sistemul declarativ de acordare a documentului de protecție a unei invenții are o arie întinsă de răspândire în lume și, în același timp, este cel mai vechi sistem cunoscut. În conformitate cu procedura de acordare a brevetului de invenție, conform acestui sistem, respectarea condițiilor legale pentru constituirea unui depozit reglementar este suficientă pentru a rezolva favorabil o cerere de brevet și, în consecință, pentru a asigura protecția prin brevet. Documentul de protecție, în acest caz, se acordă pe garanția solicitantului și în baza declarației (jurământului) acestuia, potrivit căreia soluția propusă este nouă „după cunoștințele sale” iar o cerere de brevet cu obiect similar nu s-a mai depus.

- un sistem cu examinare amânată pentru propunerile de invenții cesionate statului român (cu examinarea nouității, a aplicabilității și a progresului tehnic). Întrucât revista „Inovatorul”, în care s-au publicat listele invențiilor cesionate statului, a apărut numai în anul 1953, sistemul cu examinare amânată s-a aplicat „de facto” numai în acel an.

Între sistemul de acordare a brevetului de invenție cu examinare amânată instituit, de jure, în țara noastră în perioada 1953–1967, și sistemele cu examinare amânată, apărute ulterior, există o serie de deosebiri, dintre care menționăm:

- în vederea inspecției sau oponentei publice, în țara noastră, se publica în revista „Inovatorul” numai titlul propunerii de invenție, autorii, data priorității etc, sub forma unor liste, în sistemele cu examinare amânată apărute ulterior publicarea descrierii propunerii de invenție s-a făcut integral, uneori în broșuri distincte;

- în situația în care nici o organizație economică nu se declara interesată în aplicarea propunerii de invenție (cesiunea nu era acceptată), nu

exista un termen de „*protecție provizorie*” mai redus decât termenul normal de protecție. În acest fel propunerile de invenție cesionate statului rămâneau protejate pe întreaga perioadă legală de protecție, pe baza cererii de înregistrare inițiale, prin care autorul își exprima voința de a cesiona, independent de faptul că cesiunea era acceptată de stat sau nu sau dacă obiectul propunerii de invenție era brevetabil sau nu, adică dacă se elibera un act de protecție sau nu.

Sistemul de aordare a brevetului de invenție cu examinare amânată a fost reintrodus în România odată cu intrarea în vigoare a legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, lege existentă în vigoare și în prezent.

În concluzie, sistemul cu examinare amânată a fost instituit în România, de jure din 1950 și, în perioada 1953–1967, numai pentru unele categorii de cereri de brevet de invenție și de facto și se poate aplica, începând cu 21 ianuarie 1992, tuturor cererilor de brevet înregistrate. Solicitantul poate cere, la înregistrarea cererii sau ulterior, să i se aplice sistemul atributiv și să nu i se publice propunerea de invenție în fază de cerere.

În străinătate, o primă variantă a acestui sistem a apărut în R.D.Germană prin legea din 21 iulie 1963, iar o a doua variantă a fost introdusă în Olanda odată cu legea cu privire la brevete, intrată în vigoare la 01 ianuarie 1964. Ulterior sistemul a fost introdus și în alte țări, fiecare stat adoptând însă variante specifice: R.F.Germania 4 septembrie 1967, Australia 1969, Ungaria 1 ianuarie 1970, Japonia 1 ianuarie 1971, Polonia 19 octombrie 1972 etc.

În prezent sistemul cu examinare amânată se aplică atât pentru acordarea brevetului european eliberat de Oficiul European de Brevete (OEB), constituit în baza Convenției de la Munchen, cât și într-o anumită formă pentru examinarea preliminară internațională efectuată în cadrul administrației însărcinată conform cap.II al tratatului de cooperare în domeniul brevetelor (PCT), încheiat la 19 iunie 1970 și intrat în vigoare la 24 ianuarie 1978.

Sistemul de acordare a brevetului de invenție cu examinare amânată prezintă următoarele avantaje:

- asigură reducerea cheltuielilor globale de examinare deoarece mulți titulari de cereri de brevet renunță la cererile care nu le oferă posibilitatea unui drept exclusiv de exploatare;

- permite o publicare relativ rapidă a cererilor de brevet de invenție înregistrate;

- în perioada de protecție provizorie sistemului cu examinare amânată îi sunt proprii avantajele și dezavantajele sistemului declarativ iar în

perioada de protecție definitivă îi sunt proprii avantajele și dezavantajele sistemului atributiv.

– creșterea perioadei de finalizare a examinării unei cereri de brevet prin sistemul cu examinare amânată la 3, 5 sau 7 ani, față de 2–3 ani cât este normal pentru sistemul atributiv permite aplatizarea curbei de variație a numărului înregistrărilor de cereri de brevet, de la an la an, creind posibilitatea unei dimensionări optime a oficiului național de proprietate industrială.

– permite concentrarea activității oficiului de invenții către examinarea cu precădere a invențiilor care sunt aplicate (și pentru care potențialul titular de brevet are interes să solicite examinarea în fond) sau care aparțin unor domenii prioritare, de larg interes.

Principalele dezavantaje ale sistemului de acordare a brevetului de invenție cu examinare amânată:

– nu se poate vorbi de o prospectare eficientă a posibilităților de valorificare a unei invenții decât după ce se creează convingerea existenței unei invenții reale. În acest scop, este necesar ca o firmă potențial interesată în exploatarea invenției sau ca solicitantul cererii de brevet să finanțeze întocmirea unui raport documentar care se poate publica odată cu descrierea de invenție sau nu;

– avantajele sistemului atributiv de acordare a brevetului de invenție apar în sistemul cu examinare amânată mai târziu.

Analiza comparativă a celor trei sisteme de acordare a brevetului de invenție: declarativ, atributiv și cu examinare amânată evidențiază faptul că sistemul cu examinare amânată este sistemul cel mai avantajos și de aceea acesta a cunoscut și cunoaște o dezvoltare continuă. Acesta este un motiv în plus de mândrie ca în România a apărut pentru prima oară în lume acest sistem modern de acordare a brevetului de invenție.

Sistemul de examinare amânată a fost introdus în România, pentru prima oară în lume, *de jure*, în 1950 și, *de facto*, în anul 1953.